

۲۰۱۹/۰۶/۲۵

عارف عزیز گذرگاه

جنگ و صلح

گزینش از کتاب نقد بیدل
اثر علامه سلجوقی

زین تفنگ و تیر پر خاشیکه دارد چهل خلق
نیست ممکن تا نیارد در میان شمشیر صلح
بر تحمل زن که می گردد درین دیر نفاق
صلح از تعجیل جنگ و جنگ از تأخیر صلح
اعتبارات آنچه دیدم گفتم اوهام است و بس
جنگ صد خواب پریشان شد به یک تعبیر صلح

علامه سلجوقی در تفسیر این بیت اشاره ای دارد:

«شاید بیدل این جنگ های سرد امروزه و زد و خورد های نیم رسمی کنونی را دیده که این بیت را سروده است.

بیدل طوریکه امروز قول همگی بر آنست، فهمیده بود که خون به خون شسته نمی شود و جنگ بدون اینکه مشکلات بیشمار جدیدی به میان آرد هیچ گرهی را باز کرده نمی تواند. و اگر انسان غرایز از در تن

ببرورد و به حقیقت انسانیت نگراید، این پرخاش ها بالاخره به زد و خورد های خونریزانه ای منجر می شود که طرفین را از پای در می آورد. و هر دو طرف از ضعف و سقوط قوای خویش مجبور به صلح اضطراری خواهند شد.

و یا طوریکه "برتراندرسل" می گفت اگر جنگ سوم عمومی بیاید بعد از آن جنگی نخواهد شد، و اگر بشود توسط سنگ و چوب بعمل خواهد آمد، اینجا بیدل تفنگ و تیر را برای جنگ استعمال نموده و شمشیر را به دست صلح داده است.

آری شمشیر آله قاطعی است و تنها صلح است که فیصله کن و جدا کننده و روشن سازنده حدود نزاع است. و تیر و تفنگ بدون از پرتاب کردن اثر های نفرت و دور ساختن صفوف، دیگر نتیجه ای ندارد و ازین است که آنرا مخصوص پرخاش نموده است. / نقد بیدل/ ص ۳۵۳

جنگ و صلح

[Aziz_eref_۲۲_jang_wa_solh.pdf](#)